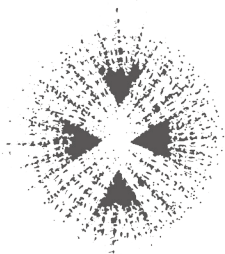

RUDOLF STEINER

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ WALDORF

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

GA 308 | GA 309 | GA 34

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΤΡΑ

Τίτλος: **Βασικές αρχές στην εκπαίδευση Waldorf**

Υπότιτλος: Οι ρίζες της εκπαίδευσης

Αριθμός καταλόγου βιβλιογραφίας GA 308 | GA 309 | GA 34

Συγγραφέας: Rudolf Steiner

Μετάφραση : Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος

Επιμέλεια - Διορθώσεις: Άρτεμις Φ. Χανιώτη

Επιμέλεια έκδοσης: Βάλλυ Καλοζούμη

ISBN: 978-618-5735-12-8

Εκδόσεις ETRA® 2024

Ευεργετών 7, Π. Φάληρο, 17563

T.: 210 9811753

www.etra.gr

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική ή περιληπτική, η κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση της μετάφρασης του βιβλίου με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Οι πληροφορίες που παρέχονται σε αυτό το βιβλίο δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τη γνωμάτευση ιατρού ή άλλου ειδικού της υγείας.

*Δεχθείτε τα παιδιά με ευλάβεια,
εκπαιδέυστε τα με αγάπη
και ελευθερώστε τα!*

- Rudolf Steiner

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σημείωμα του εκδότη	11
Βασικές Αρχές Εκπαίδευσης Waldorf	21
Οι Ρίζες της Εκπαίδευσης	143
Παράρτημα: Η εκπαίδευση του παιδιού υπό το πρίσμα της Ανθρωποσοφίας	259
Βιογραφικό σημείωμα του Rudolf Steiner	310

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ WALDORF

- Εισαγωγή του Torin Finser 23
- Διάλεξη 1** – Στουτγκάρδη, 8 Απριλίου, 1924 33
Η διδασκαλία πρέπει να έχει διαρκή επίδραση στα παιδιά. Η φύση της μνήμης. Συναισθήματα, χιούμορ, προσδοκίες ως βοηθήματα της μνήμης. Η σύγχρονη εκπαίδευση και η μάθηση μέσω της πράξης. Το σχολείο ως οργανισμός. Αρμονία της φυσικής και πνευματικής ζωής. Επίδραση των μαθημάτων στην Υγεία.
- Διάλεξη 2** – Στουτγκάρδη, 9 Απριλίου, 1924 53
Νοητικές εικόνες, κρίσεις, συμπεράσματα. Η σύνδεσή τους με το κεφάλι, τα πόδια, τα χέρια και τα πόδια. Η σύνδεσή τους με το αιθερικό σώμα, το αστρικό σώμα και το «Εγώ». Κεφάλι και άκρα. Η σχέση τους με το σύμπαν και τη γη. Κληρονομικότητα. Σύνδεση του φυσικού/σωματικού με την ψυχή και το πνεύμα. «Κοσμικά» και «γήινα» παιδιά. Μαθήματα ιστορίας. Αντικειμενικότητα. Φυσική αγωγή. Η προετοιμασία του δασκάλου.
- Διάλεξη 3** – Στουτγκάρδη, (πρωί) 10 Απριλίου, 1924 79
Προσαρμογή των μαθημάτων στη ζωή των παιδιών. Επιδράσεις στις διάφορες συνιστώσες κατά τη διάρκεια της εγρήγορσης και του ύπνου. Ευρυθμία, μουσική, φυσική, ιστορία. Οι συμπληρωματικές επιδράσεις των μαθημάτων. Διάρθρωση των μαθημάτων για την προσαρμογή στην τριπλή ανθρώπινη ύπαρξη. Ασκήσεις στην επιδεξιότητα και στην ικανότητα σχηματισμού κρίσεων. Χωρικές πτυχές της γεωγραφίας. Το στοιχείο του χρόνου στην ιστορία. Αγνοώντας τη φύση του ύπνου, παράγουμε αυτόματα.

Διάλεξη 4 – Στουτγκάρδη, 10 Απριλίου, 1924 101

Το σχολείο ως οργανισμός. Σύνδεση του φυσικού/σωματικού με την ψυχή και το πνεύμα. Σωματικές δραστηριότητες και πνευματικές δραστηριότητες. Γραφή, ανάγνωση, ακρόαση ιστοριών. Στην πνευματική εργασία απασχολείται κυρίως ο φυσικός οργανισμός. Αποθέσεις άλατος. Οι επιδράσεις του ενδιαφέροντος και της πλήξης. Η ευρυθμία και το τραγούδι απελευθερώνουν το πνευματικό στοιχείο στα άκρα. Παιδιά με πλούσια και φτωχή φαντασία. Η εκπαίδευση παρεμβαίνει στην ανθρώπινη ελευθερία. Η απομνημόνευση. Η χειροτεχνία.

Διάλεξη 5 – Στουτγκάρδη, 11 Απριλίου, 1924 123

Ριζικές αλλαγές που συμβαίνουν κατά τη διάρκεια του 14ου και 15ου έτους. Εσωτερικός αγώνας για την εδραίωση μιας σχέσης με το φυσικό. Ιδιοσυγκρασιακές διαφορές μεταξύ κοριτσιών και αγοριών και οι εκδηλώσεις τους στη συμπεριφορά. Ερωτισμός. Η εμπειρία του κάλους. Η ενίσχυση των θρησκευτικών/ηθικών συναισθημάτων. Διαφορετική αντιμετώπιση των κοριτσιών και των αγοριών κατά την εφηβεία. Ντροπή- χιούμορ-ιδανικά- πρότυπα ρόλων. Η εκπαίδευση πρέπει να οδηγεί στην κατανόηση της ζωής. Πρόγραμμα σπουδών της 10ης τάξης.

ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Εισαγωγή από τον Torin Finser 143

Διάλεξη 1 - Βέρνη, 13 Απριλίου, 1924 147

Μια νέα εκπαίδευση απαιτεί μια νέα γνώση που να βλέπει τον άνθρωπο ως σύνολο σώματος, ψυχής και πνεύματος. Η αλλαγή των δοντιών σηματοδοτεί το τέλος του πρώτου σταδίου της παιδικής ηλικίας. Η ψυχή και το πνεύμα κατε-

βαίνουν σε ένα σώμα που παρέχεται από την κληρονομικότητα, η οποία χρησιμοποιείται ως πρότυπο (μοντέλο) για το «δεύτερο» ανθρώπινο ον. Κατά τη διάρκεια του πρώτου σταδίου το παιδί είναι ένα αισθητήριο όργανο που αντιλαμβάνεται τις ηθικές επιρροές. Η επιρροή της ιδιοσυγκρασίας του δασκάλου.

Διάλεξη 2 - Βέρνη, 14 Απριλίου, 1924

169

Ο στόχος της εκπαίδευσης Waldorf είναι να αναδείξει νέες μεθόδους διδασκαλίας. Η δύναμη της πνευματικής αντίληψης για την κατανόηση των παιδιών και των ενηλίκων. Ο ύπνος και το ξύπνημα. Οι εποχές που αντανακλώνται στο ανθρώπινο ον. Η σκέψη ως μια αιθερική «κατανόηση/σύλληψη». Υλιστικές ιδέες και αϋπνία. Ψυχικές επιρροές και σωματικές επιδράσεις.

Διάλεξη 3 - Βέρνη, 15 Απριλίου 1924

193

Η μνήμη πριν και μετά την αλλαγή των δοντιών. Το φυσικό και το αιθερικό σώμα. Το αιθερικό σώμα και η γλυπτική. Το αστρικό σώμα και η μουσική. Η Εγώ-ουσία και η ομιλία. Η μουσική κλίμακα και το ανθρώπινο σώμα. Ο δάσκαλος ως θεραπευτής. Οι γιατροί και το σχολείο. Η διδασκαλία των γραμμάτων (του Αλφάβητου).

Διάλεξη 4 - Βέρνη, 16 Απριλίου 1924

217

Η οργάνωση των αισθήσεων και η ηθική ανάπτυξη κατά την αλλαγή των δοντιών. Τα μαθηματικά ξεκινούν από το σύνολο. Η φυσική θρησκευτική ώθηση του παιδιού. Η ανάγκη για εικόνες μετά τα επτά έτη. Η ανάγκη να νιώθει κανείς σύνδεση με το πεπρωμένο μετά τα δεκατέσσερα. Η σχέση του παιδιού με τον κόσμο.

Διάλεξη 5 - Βέρνη, 17 Απριλίου 1924

237

Οι τρεις διαχωρισμοί του μεσαίου σταδίου της παιδικής ηλικίας. Η φύση και η ιστορία. Τα παιδιά μετά την εφηβεία μπαίνουν στη ζωή. Η εμπειρία της αθανασίας. Η τιμωρία. Η ανάγνωση του παιδιού. Η ανάγκη για μια ζωντανή αμοιβαία βίωση με τον άλλον, σήμερα. Οι δυνάμεις της Σελήνης και του Ήλιου στον κόσμο των φυτών. Η πνευματική επιστήμη αποκαλύπτει την ενότητα του ανθρώπου με τον κόσμο.

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Η εκπαίδευση Waldorf είναι ένα παγκόσμιο ανεξάρτητο εκπαιδευτικό κίνημα που αναπτύχθηκε στην Ευρώπη πριν από σχεδόν 100 χρόνια από τον Αυστριακό φιλόσοφο, κοινωνικό μεταρρυθμιστή και οραματιστή Rudolf Steiner. Σήμερα, η εκπαίδευση Waldorf εκπροσωπείται σε όλο τον κόσμο, με περίπου 1000 σχολεία και σχεδόν 2000 προγράμματα προσχολικής αγωγής σε περισσότερες από 60 χώρες. Στην εκπαίδευση Waldorf, η μαθησιακή διαδικασία είναι ουσιαστικά τριπλή, εμπλέκοντας το κεφάλι, την καρδιά και τα άκρα - ή αλλιώς τη σκέψη, το συναίσθημα και την θέληση. Αυτή είναι η βάση από την οποία οι δάσκαλοι του Waldorf εργάζονται για να καλλιεργήσουν και να εμπλέξουν κάθε παιδί μέσα από ένα πρόγραμμα σπουδών και μια μεθοδολογία που ενσωματώνει ακαδημαϊκά μαθήματα, τέχνες και πρακτικές δεξιότητες.

Αν και η εκπαίδευση Waldorf δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα γνωστή, ωστόσο με την αυξανόμενη δυσaráσκεια για το επίπεδο της εκπαίδευσης, την αυξανόμενη αναγνώριση των πολλών ωφελειών που λαμβάνει ένα παιδί μέσα από τις εμπειρίες με την τέχνη, την κίνηση και τη φύση, το ανησυχητικό φαινόμενο της τεχνολογικής εξάρτησης των όλο και μικρότερης ηλικίας μαθητών και την είδηση ότι οι opinion leaders της βιομηχανίας υψηλής τεχνολογίας, προωθούν τα δια βίου οφέλη των σχολείων Waldorf χαμηλής τεχνολογίας, στην εκπαίδευση των δικών τους παιδιών, όλο και περισσότεροι γονείς και εκπαιδευτικοί εξετάζουν πιο προσεκτικά την προσέγγιση Waldorf και όσα έχει να προσφέρει.

Τα θεμέλια της εκπαίδευσης Waldorf: Η εκπαίδευση Waldorf ξεκινά με την παραδοχή ότι η παιδική ηλικία αποτελείται από

τρία διακριτά στάδια διάρκειας περίπου επτά ετών το καθένα - από τη γέννηση έως την ηλικία των 7 ετών (πρώιμη παιδική ηλικία), από τα 7 έως τα 14 έτη (μέση παιδική ηλικία) και από τα 14 έως τα 21 έτη (εφηβεία). Κάθε στάδιο διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά αισθάνονται και προσεγγίζουν τον κόσμο -διανοητικά, συναισθηματικά, σωματικά και πνευματικά- και αυτό με τη σειρά του διαμορφώνει τον τρόπο με τον οποίο μαθαίνουν. Οι παιδαγωγοί Waldorf πιστεύουν ότι τα προγράμματα σπουδών και οι μέθοδοι διδασκαλίας πρέπει να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα σε αυτά τα αναπτυξιακά στάδια, καθένα από τα οποία εξελίσσεται καθώς η παιδική ηλικία ξεδιπλώνεται.

Πρώιμη παιδική ηλικία - Ανάπτυξη των άκρων μέσω της πράξης: Τα μικρά παιδιά από τη γέννηση έως την ηλικία των επτά ετών ζουν κυρίως μέσω των αισθήσεών τους και μαθαίνουν καλύτερα μέσω της μίμησης. Προσπαθώντας να είναι μορφές άξιες μίμησης, οι παιδαγωγοί της πρώιμης παιδικής ηλικίας του Waldorf καλλιεργούν την άνθιση κάθε παιδιού, παρέχοντας ήπια, αλλά πλούσια σε αισθήσεις περιβάλλοντα και δραστηριότητες βασισμένες στο παιχνίδι που ενθαρρύνουν το μικρό παιδί να διερευνήσει τον φυσικό κόσμο, να εξερευνήσει τις κοινωνικές σχέσεις και να διευρύνει τις ικανότητες της φαντασίας. Αυτές οι δραστηριότητες θέτουν κρίσιμα θεμέλια για τη διανοητική, συναισθηματική και σωματική ανάπτυξη.

Μέση παιδική ηλικία - Ανάπτυξη της καρδιάς μέσω της φαντασίας: Μεταξύ των ηλικιών 7 και 14 ετών, τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα μέσα από μαθήματα που αγγίζουν τα συναισθήματά τους και ζωντανεύουν τις δημιουργικές τους δυνάμεις. Το πρόγραμμα σπουδών της κατώτερης βαθμίδας του